

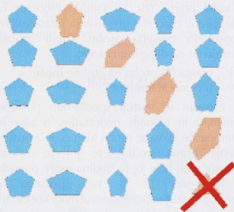
ŠTO JE INKLUZIJA?

Društvene promjene u pristupu odgoju i obrazovanju djece s posebnim potrebama uvjetuju nam i novu terminologiju. Stalnim razvojem društva u cjelini i velikim promjenama koje taj razvoj donosi, kako u svijetu tako i u nas, mijenjaju se pristupi, metode, modeli i stavovi prema osobama s posebnim potrebama.

Postavlja se pitanje zašto sada uvodimo novi pojam inkluzija kad nismo zadovoljni niti s ovakvom integracijom koja se u nas provodi?

Novi pojam ne uvodi se samo kao promjena imena već i zato što se želi promijeniti pristup,

INTEGRACIJA

način rada, mišljenje i stavove prema djeci s posebnim potrebama; zapravo želi se naglasiti da je prihvaćenje i poštivanje različitosti (i djece i osoba s posebnim potrebama) jedino pravo rješenje daljnje suradnje među svima nama.

Podsjetimo se dakle kako smo definirali pojmove:

INTEGRACIJA je uključivanje djece s manjim teškoćama u redovan sustav odgoja i obrazovanja, a

INKLUZIJA je proces kojim se djeca s posebnim potrebama i djeca bez njih iste kronološke dobi stavljaju u istu sredinu (okruženje) radi zajedničke igre i druženja.

MEĐUSOBNI ODNOS INTEGRACIJE I INKLUZIJE

Integracija znači "normaliziranje": djetetu s posebnim potrebama nastoji se njegova potreba "normalizirati", tj. takvo dijete se nastoji što je moguće više izjednačiti s djetetom bez posebnih potreba na način da:

- smanjimo očekivanja od djeteta s poteškoćama,
- smanjimo njegova postignuća ali pritom ne mijenjamo pristup prema takvoj djeci, ne mijenjamo ni metode rada, niti način niti stavove prema djeci.

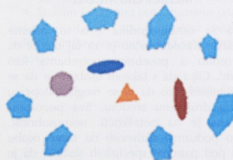
To je takozvana hijerarhijska struktura. Dijete najprije mora dostići neku određenu razinu, stupanj prosječnosti da bismo ga smjestili u sredinu s ostalom djecom.

Kako se na slici može uočiti, pri integraciji se:

1. Procjenjuju djetetove sposobnosti.
2. Kad ostvari određeni stupanj prosječnosti, dijete zadovoljava uvjet da bude integrirano u normalnu sredinu

Iako je dijete integrirano, često je etiketirano i bez obzira na njegova postignuća okolina ga ne prihvaća onakvo kakvo jest; ne mijenja stav ni odnos prema njemu.

INKLUZIJA

Inkluzija znači "umreženje" - to je proces koji poštuje individualnost svakog djeteta, njegovu osobnost i različitost. Poteškoća postoji, ali ona šteti najviše osobi koja je ima; zbog te poteškoće osoba nije manje vrijedna ili nije manje osoba od ostalih i ne mora se okolina odnositi prema takvoj osobi ili djetetu na način da postane žrtvom općeg maltretiranja ili ruganja. Inkluzija je mrežasta forma u kojoj se svaka osoba prihvaća onakvom kakva jest, a djeca ili osobe imaju potpunu slobodu izbora međusobnog druženja, prema svojim sposobnostima ili interesima.

1. Dijete se prihvaća onakvim kakvo jest, s njegovim posebnim potrebama

2. Dijete s posebnim potrebama stavlja se u središte zbivanja - surađuje s drugima i sudjeluje u aktivnostima prema svojim interesima.

3. Dobrovoljni je izbor pojedinaca za zajedničku aktivnost.

4. Naglašava se da je različitost u sposobnostima potrebna, prirodna i poželjna.

5. Kao što slika 3 pokazuje, djeca se udružuju prema svojim trenutnim interesima, uz potpunu slobodu izbora partnera ili suigrača. Pri tome djetetova poteškoća nije važna.

SOCIJALNI ASPEKTI

Da bismo bolje razumjeli zašto i kako se sve to sada događa i u našim vrtićima, podsjetit ćemo se razvoja tog procesa.

Postoji nekoliko različitih pristupa prema djeci i osobama s posebnim potrebama koji se javljaju od 30-tih godina pa do danas. Oni su rezultat kontinuiranog procesa razvoja društva u svijetu i u nas.

MEDICINSKI MODEL

Javlja se 60-tih godina i u to vrijeme prevladava. Karakteristično je za taj model da "vidi osobu s posebnim potrebama kao problem". Cilj rada s takvom osobom je da se ona promijeni zato da bi se mogla uklopiti u prirodnu društvenu sredinu. Sva pozornost usmjerena je na poteškoću, nesposobnost. Društvo poduzima aktivnosti da takvu osobu smjesti pod patronat specijalnih službi i da je izdvoji u posebne ustanove da bi se rehabilitirala tako što će joj se poteškoća smanjiti ili ukloniti.

Razlike integracijskih modela: medicinskog i socijalnog

<ul style="list-style-type: none"> • Dijete je odgovorno • Postavljanje dijagnoze • rezultira etiketiranjem • Oštećenje dolazi u • središte pažnje • Procjena, opažanje • Terapijski programi • Segregacija i alternativne službe 	<ul style="list-style-type: none"> • Dijete je cijenjeno • Isticanje i potvrđivanje sposobnosti i vrlina • Strukturiranje indiv. programa rada • Preusmjeriti sredstva • u redovne službe • Obrazovanje roditelja i stručnjaka
---	--

MODEL DEFICITA

Javlja se 70-tih; 80-tih godina. To je prijelazni model prema tzv. Socijalnom modelu. Tu se naglašava značenje utvrđivanja i zadovoljavanja posebnih potreba osobe. Cijeli proces je usmjeren na dijagnosticiranje:

- ⇒ onoga što osoba (dijete) ne može
- ⇒ u čemu ima teškoća.

I ovdje se nastoji specifičnim postupcima smanjiti ili ukloniti nedostatke, a ako je to nemoguće takva se osoba isključuje iz društva, iz svoje prave sredine te joj se uskraćuju mogućnosti koje joj ta sredina može ponuditi.

I danas je u nas prisutna rana institucionalizacija jer su stručnjaci koncentrirani u "centrima" velikih gradova. Dugotrajne i česte hospitalizacije djece također su oblik segregacije i izolacije.

SOCIJALNI MODEL

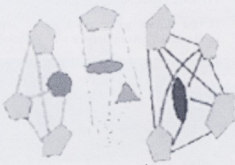
Javlja se 90-tih godina. Polazi od pretpostavki da su položaj djeteta s posebnim potrebama i njihova diskriminacija društveno uvjetovani. Poteškoća postoji, ali društvene barijere su te koje onesposobljavaju osobu. Predrasude prema djeci (osobama) s poteškoćama nisu nasljedene. One su naučene. Mijenanje stavova, odnosa i mišljenja okoline dugotrajan je i složen proces koji se zasniva na iskustvu. Ukoliko želimo promjenu, moramo stvarati uvjete u kojima će doći do interakcije između osoba sa i bez poteškoća. Dosadašnja iskustva u svijetu pokazuju da oba partnera -i dijete sa i ono bez poteškoća- dobivaju pozitivna iskustva ako se

razvijaju, druže i igraju u istom okruženju. Uključivanje djece s poteškoćama mora biti vođeno u uvjerenju da sva djeca mogu učiti, razvijati se i imati priliku iskusiti obrazovanje u svojoj sredini. Svakom djetetu je potrebno da ima prijatelja u susjedstvu, trebaju mu dobri modeli učenja, moraju naučiti se brinuti jedni o drugima, moraju biti poštivana, moraju imati iste mogućnosti. Socijalni model naglašava prava pojedinaca, a rješenje vidi u restrukturiranju društva.

Dakle, inkluzija pretpostavlja preobrazbu, promjenu cijele zajednice, a ne samo odgojnoobrazovnih institucija.

Preduvjet, ali i posljedica inkluzije je promjena osobnih stavova. Trebamo razvijati nove odnose koji su zasnovani na međusobnom povjerenju i na uvjerenju da su svi sudionici tog procesa voljni promijeniti dotadašnji način odnosa, rada i udružiti svoja nastojanja za dobrobit svoje djece.

INKLUZIJA

Odvajanja djece od mogućnosti učenja "iz prve ruke"

Odgovornost stručnjaka

Kategoriziranje djece i njihovog uklapanja u neki sustav - Vođeno raspoloživim službama

- OD** Izolacije i ignoriranja osoba koje imaju dodatne (drugačije) potrebe
 Koncentracija na ono što jest
 Izgradnje specijalnih ustanova škola, odjela
DISKRIMINACIJE DJETETA

KA Uključivanju djece u svakodnevne aktivnosti

Odgovornost roditelja

Pronalaženju onoga što stvarno uzrokuje teškoće koje djeca imaju - *Vođeno potrebama djeteta*

Proširivanje mogućnosti stvaranja socijalnih kontakata i korištenju institucija zajednice.

Mijenjanju strukture koja nas ograničava
 Izgradnji zajednice u kojoj ljudi brinu jedni o drugima

INKLUZIJA DJECE

Što smo mi sada u mogućnosti napraviti-gdje se mi možemo prepoznati i što možemo učiniti? Proces inkluzije svakako smo započeli no potrebna nam je volja i pomoć svih onih koji su u mogućnosti donijeti i neke odredbe i propise koji bi na određen način pomogli da se provede to pravo djece na zajedničko druženje bez obzira na poteškoću koju neko dijete ima.

1. Utjecati na donošenje zakonskih propisa i odredbi kojima bi sva djeca imala pravo na zajedničko druženje s vršnjacima iz svoje sredine bez obzira na poteškoću.

2. Promicati razvoj takvog sustava koji će omogućiti poštivanje osnovnog prava svakog djeteta da se druži, igra, obrazuje u vlastitoj sredini s ostalom djecom iz svog susjedstva

3. Organizirano utjecati (pomoću različitih Udruga roditelja) na pojedince iz svoje sredine, kao i na ustanove da sagledaju i shvate da se sadašnja situacija i u praksi treba mijenjati jer je to svima u interesu.

4. Stalnim i upornim pokazivanjem pozitivnih rezultata utjecati na promjenu osobnih i kolektivnih stavova prema djeci s poteškoćama u razvoju.

Sanja Kobeščak